

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

Lp Krista Lepik-Verliin
Tartu Ülikool

Teie 05.02.2026

Meie 04.03.2026 nr 2.3-8/26/487-3

krista.lepik-verliin@ut.ee

Vastus selgitustaotlusele

Andmekaitse Inspeksioon (AKI) sai Teie pöördumise seoses teenuse osutamise käigus isikuandmete töötlemisega.

Siinkohal pean koheselt selgitama, et AKI ei saa anda konkreetsetele juhtumitele siduvat õiguslikku hinnangut, see on võimalik ainult järelevalvemenetluses. AKI-l on kohustus anda õiguslaseid selgitusi.¹ Õiguslaste selgituste andmine ei tähenda õigusabi andmist. Õiguslaste selgituste andmisega on tegemist siis, kui selgitatakse mingi konkreetse seaduse, konkreetse paragrahvi, konkreetse lõike, konkreetse punkti sisu ja tähendust. Õigusabiga on tegemist siis, kui antakse mingite konkreetsete eluliste asjaolude osas õiguslik hinnang. AKI ei osuta õigusabi. Eelnev tähendab, et AKI ei saa anda hetkel hinnangut, kas teenuse osutamise erinevad mudelid töötlevad seaduspäraselt andmeid. Viitan, et kui tegemist on ülikooli osalusel andmetöötlusega, siis on igal juhul mõistlik ülikooli andmekaitse spetsialistiga (AKS) nõu pidada. AKS saab anda nõu isikuandmete töötlemise kohta oma asutuses.

Järgnevalt selgitan üldiselt reegleid, mis puudutavad isikuandmete töötlemist.

Selgitan, et isikuandmed on kõik andmed üksikuna või kogumis, mille kaudu inimene on otseselt või kaudselt äratuntav, näiteks nimi, isikukood, asukohateave, võrguidentifikaatorid, samuti füüsilised, geneetilised, vaimsed, majanduslikud, kultuurilised ja mistahes muud tuvastamist võimaldavad tunnused ja nende kombinatsioonid². Ehk siis kui inimene on tuvastatav läbi mingite parameetrite, siis saab neid andmeid lugeda isikuandmeteks.

Isikuandmete kaitse reeglid ei kehti kui teave ei võimalda isikut mõistlike pingutustega tuvastada³. Tuleb arvestada, et isikuandmed on ainult füüsilisel isikul – juriidilisel isikul puudub eraelu ning seega ka isikuandmed, seetõttu ei kohaldu ka andmekaitse reeglid.

Isikuandmete kaitse üldmääruse (IKÜM)⁴ kohaselt ei kohaldata üldmääruse nõudeid, kui isikuandmeid töötleb füüsiline isik eranditult isiklike või koduste tegevuste käigus. See tähendab, et IKÜM ei kohaldu olukordadele, kus isikuandmeid kasutatakse isiklikul eesmärgil. Isiklikuks eesmärgiks on eelkõige andmete jagamine pereringis, sõpruskonnas või muus väikeses gruppis.

¹ Märjukirjale ja selgitustaotlusele vastamise ning kollektiivse pöördumise esitamise seaduse § 3.

² Vt üldmääruse art. 4 p.1; direktiivi art. 3 p. 1.

³ Vt üldmääruse põhjenduspunkt 26 ja 57 ning art. 11; direktiivi pp. 21.

⁴ IKÜM artikli 2 lõike 2 punkti c kohaselt

Oluline on teada, et isikuandmete kaitse nõuded Eestis ongi sätestatud peamiselt [IKÜM-s](#) ning [isikuandmete kaitse seaduses](#) aga kohustusi võib ka muudest seadustest tulla. See olenebki juba sellest, millega ettevõtte täpselt tegeleb ning milliseid andmeid reaalselt praktikas töötleb.

IKÜM⁵ sätestab, et isikuandmete töötlemine peab olema seaduslik ja andmesubjektile läbipaistev; samuti tohib isikuandmeid töödelda (sh koguda, säilitada jne) üksnes kindlaksmääratud õiguspärastel eesmärkidel⁶ ning koguda tuleb eesmärgi seisukohalt võimalikult vähe andmeid⁷. Isikuandmete töötlemise õiguslike aluste loetelu on sätestatud IKÜM artiklis 6. **Seda, millisel õiguslikul alusel ja eesmärgil andmetöötlust läbi viiakse, peab IKÜM-i⁸ kohaselt selgitama ja tõendama iga andmetöötleva ise vastavalt töödeldavatele andmetele.**

Kui õiguslik alus isikuandmete töötlemiseks puudub, siis andmeid töödelda (sh koguda, edastada, salvestada vms) ei tohi. Niisama igaks juhuks andmeid töödelda eesmärgiga, et ehk hiljem on tarvis, ei ole samuti lubatud.

Lisaks selgitan andmete säilitamise tähtsust. Andmete säilitamise tähtsust määramisel peab järgima nii minimaalsuse kui eesmärgipärasuse nõudeid, kuid ka erinevatest seadustest tulenevaid reegleid olenevalt kogutavatest andmetest. Säilitamiseks peab olema konkreetne põhjus ja ükski isikuandmete hulk ei tohi olla igavene. Üldise printsiibi järgi peaks andmete säilitamine olema minimaalne ehk andmed kustutatakse kohe kui eesmärk on täidetud. Kui osutub vajalikuks andmeid säilitada kauem, siis tuleb seda põhjendada ja tuua välja konkreetne põhjendatud aeg, kaua andmeid säilitatakse (näiteks raamatupidamisest tulenev säilitustähtaeg). Andmete säilitamise tähtsustajale on oluline mõelda enne isikuandmete kogumist muuhulgas turvalisuse kaalutlustel.

Mis puudutab surnud isiku isikuandmete töötlemist, siis IKÜM-i ei kohaldata surnud puudutavate isikuandmete suhtes⁹. Küll aga reguleerib isikuandmete töötlemist peale andmesubjekti surma isikuandmete kaitse seadus (IKS), mille kohaselt saab surnud isiku andmete töötlemise lõpetamist nõuda pärija¹⁰. Pärijaks oleku usaldusväärne kinnitus on notarilt saadud pärimistunnistus. Pärijale lähevad üle pärandajaga seotud õigused ja kohustused, sh surnud inimese isikuandmete üle otsustamise õigus, st mitte ainult vara.

Andmesubjektil ehk inimesel, kelle andmeid töödeldakse, on õigus andmetöötleva poole pöörduda järgmiste taotlustega:

- nõuda võimalust oma andmetega [tutvuda](#) ehk siis saada teada, kuidas ja milliseid pöörduja isikuandmeid töödeldakse, sh kellele tema isikuandmeid edastatakse (ettevõttevälised isikud, nt maksu- ja tolliamet, tervisekassa vms) ning kes neid andmeid veel töötleb (ettevõttesisesed isikud ning ettevõttega seotud isikud, nt raamatupidamisteenuse osutaja), mistõttu tasub eeskirjadesse kirja panna ning andmesubjektidele tutvustada enne nende isikuandmete töötlemist.
- nõuda oma isikuandmete [parandamist](#).
- nõuda oma isikuandmete [kustutamist](#).
- nõuda oma isikuandmete töötlemise [piiramist](#).
- nõuda oma isikuandmete [ülekandmist](#).

Andmetöötlejal tuleb pöördumisele vastata 30 päeva jooksul ning anda vastus, kas isiku nõue täidetakse või mitte. Keeldumist peab põhjendama ehk siis Teil tuleb selgitada, miks ja millisel alusel Te mingeid isikuandmeid töötlete. Kui selgitusi ei anta või need ei ole selged ning piisavad, siis saab andmesubjekt vajadusel pöörduda Andmekaitse Inspeksiooni. Ehk siis oluline ongi, et

⁵ IKÜM art 5 lg 1 p a

⁶ IKÜM art 5 lg 1 p b

⁷ IKÜM art 5 lg 1 p c

⁸ IKÜM art 5 lg 2

⁹ IKÜM põhjenduspunkt 27

¹⁰ IKS § 9 lg 2

iga andmetöötleva oleks avaldanud kohased andmekaitsetingimused, kust inimesed saaksid kätte kogu vajaliku info oma isikuandmete töötlemise kohta (sh kes neid kogub, kaua, kuidas oma õiguseid kaitsta jne).

Lisainformatsiooni saamiseks palumegi tutvuda Andmekaitse Inspektsiooni veebilehel avaldatud materjalidega, mis toetavad andmetöötlevat:

- Andmetöötleva põhimõtted, sh millest alustada, leiab siit: [Andmetöötleva põhimõtted | Andmekaitse Inspektsioon](#);
- Korduma kippuvad küsimused ([KKK](#));
- [isikuandmete töötlemise üldjuhend](#), kus on kirjas kõige olulisem, mida isikuandmete töötleva peab teadma.
- Andmetöötleva vastutusest ning kohustustest isikuandmete töötlemisel leiab informatsiooni [siit](#).
- Andmekaitsetingimuste koostamisest: [Andmekaitsetingimuste koostamine | Andmekaitse Inspektsioon](#);
- Abimaterjalide alt on leitavad: [vastavus isikuandmete kaitse üldmäärusega, andmekaitsetingimused ja nõusolek](#).
- Andmekaitse Inspektsioonil on ka kasutuses Bürokratt, mis asub veebilehel all paremas nurgas ning mis abistab erinevate küsimuste korral.
- Mida tähendab isikliku otstarbe erand, leiab rohkem informatsiooni siit: [Mõisted | Andmekaitse Inspektsioon](#).

Kordan, et kui ettevõttel on vaja õiguslikku abi ja seisukohta lähtuvalt konkreetsetest asjaoludest ning töödeldavatest andmetest, siis soovitame pöörduda oma asutuse andmekaitse spetsialisti või õigusnõustajate (advokaadid, juristid) poole, kes saavad juba abistada konkreetseid asjaolusid arvestades, sh korrektse dokumentatsiooni (nt andmekaitsetingimuste, konfidentsiaalsuse sõnastamisel lepingusse jne) koostamisel.

Samuti on andmetöötleva võimalus tellida Andmekaitse Inspektsiooni uudiskiri, et olla kursis andmetöötleva aktuaalsete uudistega. Uudiskirjaga saab liituda siit: <https://www.aki.ee/meist/teadlikkus/uudiskiri>

Kokkuvõtteks saabki nentida, et kui andmed on läbimõeldult töödeldud (kogutud, salvestatud jne), siis puuduvad üldjuhul takistused nende töötlemiseks. Oluline on teadvustada, et teenuse osutaja peab tagama, et andmed hoitakse kättesaamatult kolmandate isikute eest, et ei oleks volitamata ligipääse, juhuslikku kaotamist, hävimist või kahjustumist. Isikuandmete töötleva vastutab alati tema käsutuses olevate isikuandmetega tehtud toimingute eest ning peab olema valmis nõuetekohast töötlemist ka tõendama, mistõttu tuleb oma tegemised enne teenuse osutamist paika panna kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis.

Loodan, et minu selgitustest on abi ja kui Teil tekib eelneva pinnalt lisaküsimusi, siis võtke julgelt ühendust.

Lugupidamisega

Liina Kroonberg
jurist
peadirektori volitusel